

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

In Librvm losve.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

NOTÆ ET
 QVÆSTIONES
 CHRONOLOGICÆ
 IN LIBRVM
 IOSVE.

IEROS iste, cuius nomine hic liber insignitur primitus vocabatur Osee Num. 13. v. 9. vel *Auses*, vt habet Lactantius libro 4. cap. 17. & Tertullianus contra Iudæos: postea verò nomen accepit *Iosue*. Num. 13. v. 17. siue vt plerique patrum scribunt *Iesú*, S. Hieronymus in Prologo Galeato, & epist. ad Paulinum, S. Augustinus hic. Q. Julius Hilatione de mundi duratione, Sulpitius lib. 1. sacre historię & alij passim, cum Ecclesiastico cap. 46. De tempore verò, quo Iosue nomen ei impositum est, tres opiniones refert Nicolaus Serarius lib. 1. in Iosue. cap. 2. q. 6.

*Quæstio
 quando
 nomen in-
 ditum Iosue.*

1. *Prima opinio* nouam huius nominis impositionem refert ad annum 2. Exodi, cum è Cades deserti Pharan, siue Cadesbarne exploratio terræ promissionis adornaretur. In huius enim expeditionis narratione, sic habet sermo diuinus: *Vocauitque Moyses Osee filium Nun, Iosue*. Numer. 13. vers. 17. Est S. Augustini lib. 16. contra Faustum cap. 19. Anastasij, Niceni quæst. 55. Iustini contra Triphonem. Tostati, Oleastri. Cui opinioni non obstat, quod prius hoc nomen sacre literæ vsurpent, vt Exodi 17. 24. 32. 33. id enim per anticipationem fieri potuit. Cum enim Moyses non nisi post terram anno secundo Exodi iustram, librum Exodi literarum monumentis consignarit; potuit isto libro ea nomina vsurpare, quæ post annum secundum Exodi inchoatum rebus imposita fuerunt.

*1. Opinio
 A. 2. Exodi.*

2. *Secunda opinio*, hanc nominis mutationem ita refert, ac si anno 2. Exodi, post exploratorum ad castra reditum contigisset, quando Iosue populum tumultuantem ac mœrentem compescere & consolari studebat, vt prodicit Origenes hom. 1. in Iosue.

*1. Opinio
 A. 2. Exodi
 Sed post
 terram exploratam.*

Quæst. Chron. P. 2.

4. Ter-

P.
 Philippi

Chronologia
 Testamenti

A. IV

17

3. *Opinio
A. Exodi*

4. Tertia opinio Heroi nostro Iosue nomen impostum exiitum primo Exodi in Raphidim, antequam Israelitæ ad montem Sinai castrum mouerent, instante prælio cum Amalecitis feliciter inuito. Exodi 17. v. 9. Iosephus hom. 11. in Exodum, Theodoretus. q. 34. in Exodum, & insinuat Augustinus serm. 95. de tempore. Quod Serario rationi magis consentaneum est, additque illud Num. 13. v. 17. vocauitque Moyses Osee filium. Nam Iosue, præ Hebræo & Græco verti, vocauerat.

Conclusio.

4. Ego in primam opinionem sum propensior, cum nulla caussa currat, ob quam Moyses illo cap. 13. Num. temporis ordinem neglexerit, dum hanc nominis Osee mutationem simplici de exploratoribus annexit.

CAPVT I. IOSVE v. 1.

Quando
nam hæc
facta.
1. *Opinio*

1. **E**T factum est, post mortem Moysi serui Dei, vt loqueretur Dominus ad Iosue. Durantibus adhuc funeris Mosaici diebus hoc colloquium esse probabiliter asserunt Masius hic, Salius ad an. m. 2584. & alij veteres apud Abulensem in hunc locum, q. 4. Ratio esse potest, quod inter Mosaicalia & transitum Iordanis tempus non fuisset rebus gerendis sufficienti diuina hæc ad Iosue exhortatio & exploratorum missio, non nisi exploratorum luctus Mosaici diebus contigisset.

2. *Opinio
probabilior*

2. Alij tamen censent hunc sermonem à Deo cum Iosue habitum, etiam Hebræi Moysen eluxerant. Ita Abulensis illa quæst. 4. Caietanus, Hugo Cardinalis, Menochius, Bonfrerius hic & plerique Thalmudici opinio mihi probabilior videtur: nam Deuter. ultimo cap. dicitur dies plandus lugentium Moysen, deinde mox initio libri Iosue, hic Deuter. sermo narratur, nec est, cur hic ἔσπον προρεπον excogitemus. Hæc com. Serarius auctoritate Rabinorum qui id cum Christianis asseuerant, lib. 5. Antiq. initio, & Lyrano in hunc locum. Verum Iosephus huius loco loco non meminit, sed solum ait, luctu absoluto indistam esse præparationem, de qua Iosue 1. vers. 10. Lyranus autem diserte asserit priorem opinionem sibi probabiliorera videri, hæc verbis: Notatur tempus, quo mandata sunt Iosue, scilicet post mortem Moysi & ante terminum luctus mortis eius, qui durauit diebus, vt dicitur Deuter. ultimo: quia ista mandata facta sunt Iosue à Domino, nem exploratorum ab eo, ipsi autem missi fuerunt ante terminum luctus Moysi Hebræos. Aliqui tamen expositores dicunt, vtrumque, scilicet verbum Domini ad missionem exploratorum ab eo, fuisse post terminum luctus Moysi: sed primam opinionem habilius. Hæc ille Iosue 1. lit. a.

Ad rationem prioris opinionis responderi potest, tempus quod ab explorato Moyſis funere vsque ad Iordanis transitum effluxit, non fuisse tam breue, quin & exhortatio Dei ad Iosue, & exploratorum expeditio, & preparatio ad transitum interea fieri potuerit, vt paulo post indicabitur.

Ad Opinionem.

Verſu II.

Preparate vobis cibaria, quoniam post diem tertium transibitis Iordanem. Quicquid nonnulli arbitrentur, probabilius ex ultimo post Mosaici funeris dies, indictam hanc preparationem fuisse, vt docet Abulensis hic, quaest. 9. Hugo Card. Caietanus, Montanus, Masius, Serarius, Torniellus, Petavius, Menochius, Bonferrius, & vetustiores, vt Iosephus l.c. Seder Olam, Rabb. Isaias & Rabbag. Quia non est ratio, cur scriptura in narratione luctus Mosaici, & huius preparationis ordinem temporis permutat. Deinde si haec indictio facta est, tertio die ante Iordanis transitum; Hebraei autem Moysen lugere ceperunt, vel ante diem septimum, vel ipso die septimo Adar, & die decima Nisan Iordanem transierunt; commodè vel luctu pridie absoluto, vel saltem die luctus extremo potuit eis viatici preparatio imperari. Adhuc non decebat, vt exequia tam celebres hac indictione turbarentur, vt monent Serarius & alij. Denique si hic annus fuit embolimæus, omnis planè difficultas exauritur: sed grauior instat quaestio, an prius exploratores ablegati fuerint, quam Hebraei viaticum apparate iuberentur, qua de re capite sequenti.

Hoc post funus Moysis iussu est.

CAP. II. IOSVE v. I.

Missi igitur Iosue filius Nun de Serim duos viros exploratores in abscondito. Hinc oritur quaestio generalis, quando nam hi exploratores missi fuerint, quæ dubiolis aliquot expedienda est.

Q. I.

1. Dubium primum est, vtum hac missio instituta fuerit funebri luctu Moysis absoluto? Necdum finito institutam autumat, Rabbi, Salomon, Masius, Salia- nus & alij nonnulli: at magis assentior ijs, qui luctu finito hanc explorationem adormant, cum Iosepho l.c. Tostato, q. 9. Caietano, Serario, Torniello, Petauio, Bonferrio. Iosue enim finitis iam parentaliorum diebus, diuino monitu exortatus dicitur, ad fortiter agendum, tum istam exploratorum expediti- onem. Confirmat Serarius; quia si ante Mosaici luctus exitum hos exploratores misisset Iosue, videri quodammodo potuisset, parum honoris Moyſi mortuo habuisse, dum se & alios quamuis paucos tractandis hisce negotijs distraheret.

Absolute funere Moysis.

2. Secundum dubium: an exploratorum missio praecesserit edictum de viatico praeparato.

a 2

prapa-

P. Philippi

Cronologia Testamenti

A. IV

17

Concl. 1.

preparando? Resp. 1. Ne vno quidem die tardius exploratores missi sunt, præparatio ediceretur: ab hac enim promulgata vsque ad Iordanis transitum non nisi triduum intercessit. Fac igitur indictam præparationem die 7. fan; die sequenti ablegatos specularatores: tum sic arguam. Hi in montibus duo latuerunt. Iosue 2. v. 21. redieruntque ad Iosue antequam populum in nem traiecisset, ibid. v. 23. imò antequam de Setim ad ripas Iordanis transiret vbi vt minimum nocte vna substicit, vt colligitur ex initio cap. 3. & v. 5. in loco, ita Iosue populum alloquitur: *Sanctificamini, cras enim faciet Dominus vos mirabilia*, nempe in transitu Iordanis. Hæc autem dicta esse nona mensis liquido constat: quia *die decima populus ascendit de Iordani*, Iosue 2. vers. 19.

Obiectio
Resp.

3. Dices, quid si die sexta Nisan indicta fuisset præparatio, & sic in viam dedissent exploratores? Resp. hoc non contigisse: siquidem die nocte sue diluculo die nona, è Setim discessit, vt habetur cap. 3. v. 1. gò post triduanas in montibus latebras pridie vel citius iam redierunt exploratores, vt indicatur sub finem cap. 2. vt paulo post numer. seq. & non perorabitur.

Concl. 2.

4. Resp. 2. Difficile est creditu eodem die quo præparatio fuit exploratores iter Hierichantem versus arripuisse: hi enim vnum saltem absumperunt antequam nocte apud Rahab absconderentur Iosue 2. v. 3. inde digressi peruenerunt ad montana & manserunt ibi tres dies. vers. 14. *transmisso Iordane venerunt ad Iosue*. ibid. vers. 23. quæ omnia triduum meo iudicio comprehendi nequeunt, nimirum itus, reditus & latebrarum ratorum.

Concl. 3.

5. Resp. 3. Pat illud exploratorum prius ablegatum fuisse, quæ sue populo denunciasset profectionem, vt bene S. Augustinus, Tollent rarius, cap. 2. quest. 5. Hugo Card. ibid. vers. 1. Bonfrerius, Mariana, Sannus numer. 7. & subindicat Iosephus, illo lib. 5. sub finem cap. 2. ad initio cap. 3. vbi cum dixisset Iosue, Eleazarum, & seniores ea consilio qua ab exploratoribus Rahab meretrici iurata fuerant; subiungit quod diebus transactis, per fluium traiectam esse multitudinem. Huius computationis est, quod hoc modo, non aliter, satis temporis datur exploratorum in Iericho profectioni, latebræ triduanæ in montibus, & reditui in Setim, antequam inde summo mane castra transiretur.

Q. 3.
Ratio du
spondendi.

6. Dubium tertium: *quomodo post luctum Moysi exploratores transierunt?* Ratio dubitandi est, Moyses supremum huius vitæ diem obiit die septima Adar, vt Hebræi tradunt: hinc autem vsque ad transitum

Nisan, quo siccatus patuit Iordanis alveus, inclusivè, non nisi 33. dies reperiuntur, è quibus si 30. sustuleris funeri Moisaico impenfos, tres duntaxat remanebunt. Ergo ante finita Moysis parentalta & indictam profectioem, exploratores discesserunt. Respondent aliqui 1. falsam esse illam Hebræorum traditionem, Moysen autem, vel mense vndecimo, vel prima die duodecimi obiisse, & sic absoluto planctu, satis temporis superfuisse, quo & Iericho explorari, & triduo ante siccatum Iordanem profectio indici potuerit. Vide notas Deuter. vlt. ann. 5. & 6.

Opinio 1.

7. Respondet Serarius 2. admissa illa traditione pluribus modis negati posse consequentiam ex ratione dubitandi illatam. Primò si dicamus mensẽ vndecimum fuisse 29. dierum, duodecimum verò tricenarum: ac proinde à morte Moysis vsque ad Iordanis transitum terminis inclusis dies 34. effluxisse. Sic vno die ante indictum iter exploratores Hierichunta venire, inde exire, & triduam in montanis latebram auspicari potuissent, isque dies esset primus latebrarum, hæssent ibi posttridie, qui erat primus indictionis, & tertio die, qui secundus indictionis erat, ibidem adhuc aliquantulum substiterent, ac paulo post reuertissent, cum adhuc Iosue in Setim moraretur.

Opinio 2.

8. Secundus modus negandæ consequentiæ est, si dicamus eo tempore omnes menses æquales fuisse, singulos 30. dierum, & mēsi A dar dies quinque adiunctos. Sic enim dies sufficientes reperientur ad exploratores post luctus expletionem, ante itineris indictionem ablegandos. Verum mihi nunquam persuaderetur hanc annorum formam Moysis & Iosue temporibus vſitatam fuisse, ut alibi fufius declaravi. Hoc enim modo primordia mensum cum Nouilunijs, non nisi raro admodum conuenissent, contra ea quæ ipsemet Serarius habet Iosue 5. q. 27.

Non oēs menses erant 30 dierum

9. Tertio modo Serarius commodè dici posse arbitratur, eodem simul die missos exploratores & ad præparationem monitos Israëlitas. Tum quia hæc videtur esse sententia Iosephi, lib. 5. Antiq. cap. 1. Tum quia ipsa indictionis dies sic accipi potest, vt non sit ipsius indicti tridui pars, & sic idem erit cum eo, quod iam num. 7. dictum est. Sin autem ipsa dies indictionis erat pars ipsius tridui, primo die exploratores profecti fuissent Hierichuntrem, inde digressi latebre cepissent, toto sequenti die & initio tertij latuissent, tum denique ad castra rediissent. Verum bene aduertit hic auctor, in hoc vltimo casu, quo dies ipsa promulgationis tridui promulgati pars constituitur, exploratores non potuisse ante discessum è Setim ad Iosue redire. Sic autem non bene cohæret finis capituli secundi Iosue, cum initio tertij, vt ibidem declarabo v. 5. q. 2. Neque verò Iosephus missionem exploratorum & promulgationem de viatico parando vnã in diem coniicit; siquidem licet prius digressum è Setim narret,

Opinio 3.

23 quarta

P. Philippi

Cronologia Testamenti

A. IV

17 a.

quam exploratorum reditum; attamen sub finem capituli 1. & principium 2. dicat ex sua sententia biduo ante Iordanis traiectionem, exploratores rediisse.

*Declara-
tur.*

10. Probabile mihi videtur Moyses ætate mensem duodecimum fullinariæ 30. dierum, ut alibi annotavi: quo concessio, sex dies istius mensis Moyses obitum effluxerint, iuxta Hebræorum traditionem, & reliqua post obitum remanserint, quibus addantur sex primi dies Nisan, compleverint luctus Mosaici cæremoniæ die 6. mensis primi, tum circa meridie die exploratores discesserint, pridie indictiois de comparando viaticum cum habebit Seratij discursus iam num. 7. propositus, si annus obitum non habuit mensem Veadar intercalarem.

11. Si autem Moyses decessit anno ante vulgarem Christi æram probabiliter opinor, aut alio simili embolismo, qui apud Hebræos decimam lunationem & mensem Veadar, hoc est, alterum Adar, sive sine vlla difficultate admitti poterit traditio illa antiqua, de Moyses die Adar defuncto, cui cum 30. dies parentatum fuisset, portit Iosue oraculo ad rem strenuè gerendam excitari: deinde per otium in exploratores emittit, ut ipsi ante discessum populi è Setim opportune etiam ante præparationis indictmentem. Hac enim ratione à Moyses re absoluto, usque ad Iordanis traiectionem 30. dies & eo amplius fuissent.

Coroll. 1.

12. Ex dictis duo potissimum colligo. 1. communem magis, & præliorem esse eorum sententiam, qui exploratorum missionem, indictmentem præparationi anteponunt, & temporis ordinem non servari autumat. 1. & 2. capite, ita ut prima dictio cap. 2. *miserat*, qua vulgatus interpretatur possit accipi pro plusquam perfecto *miserat*. Quod disertè monet

Coroll. 2.

Sa, Serarius, Menochius, Bonferrius &c. 2. Probabile videtur, vel anno Embolismo, vel ante diem 7. Adar è viuis excessisse, ut que Hierichuntinam explorationem ante luctus Mosaici finem excessisse fuisset.

CAP. II. IOSVE v. 3.

*Reditum
Explorato-
rum ex
Iericho.*

1. *Transmisso Iordane venerunt ad Iosue.* Hinc manifestè patet, rediisse exploratores, quam copiam Israëlitarum Iordanem traiectionem duo ante Iordanis transitum eos reuertisse tradit Iosephus libr. 5. Antiquitatum nempe octava Nisan, cui subscriptum Rabbini David Kinhi & Leonis Iosue apud Masium Iosue 3. initio. Torniellus exploratorum reditum die Nisan, Serarius & Sallianus die 6. Sanctus Augustinus hic q. 2. diem quo non designat, disertè tamen asserit eos rediisse, & quæ circa se gesta fuissent

trahere, antequam Iosue ad Iordanis ripam promoueret. Rursus Iosephus ira narrationis suae filium ducit, vt non prius exploratores ad castra redierint, quam iam ex Setim discessissent. Ego vero ijs assentior qui existimant hos Hierichunte reduces populum adhuc in Setim haerentem reperisse. Ita S. Augustinus, Caietanus, Torniiellus, Mafius, Serarius, Salius, Petauus, Mariana.

2. Si temporis ordo seruaretur, totum hoc caput, in quo de exploratoribus agitur, nono vers. capitis primi subiungendum foret, & 10. versiculo anteponendum; vltimo autem cap. primi versui, mox caput tertium atrendum. Auctor huius libri ideo temporis ordinem non retinuit, quod vno narrationis filo ea deducere voluerit, quae Iosue post diuinum monitum publicè gessit: exploratores autem clam emiserat. Ita monet Menochius & Bonfrerius hinc, Salius l.c. num. 5, Torniiellus num. 8. &c.

Ordo temporis in hoc capite.

CAPVT III. IOSVE VI.

Igitur Iosue de nocte confurgens mouit castra, egredientesq; de Setim venerunt ad Iordanem ipse & omnes filij Israel, & morati sunt ibi tres dies, &c. Dicuntur Hebraei ad Iordanis ripam tres dies morati, non quod triduum ipsum eo loco transegerint, sed quod tres dies à Iosue praedictos ibi compleuerint, vt in similitudine S. Augustino explicui ad calcem cap. xi. Geneleos de annis Tharæ & Indithæ. Hi enim tres dies computantur ab indicta itineris preparatione Iosue. vers. 11. quando ex Iosue mandato promulgatum est: post diem tertium transibit Iordanem istum: illo enim ipso die, quo hoc praedictum est, & sequenti castra in Setim permanferant, tertio ad Iordanis ripam promouerunt, ibique pernoctarunt, crastina luce transituri. Sic fons Hebraeus & Graeca translatio cæno falsitatis carebunt, in quibus ita legitur: Et surrexit Iosue diluculo, profectusq; sunt à Setim, & peruenerunt ad Iordanem, ipse & omnes filij Israel, & pernoctarunt ibi, antequam transirent. Ita hunc locum de triduo interpretantur, Caietanus, Mafius, Serarius, Mariana, Salius, Menochius, Bonfrerius autem vult quidem à denunciatione parandi viatici ad Iordanis transitum tres dies numerari, sed exclusis terminis, ita vt denunciatio fuerit die 6. Nihil, discessus à Setim die 7. transitus 10. Verum quod iam dicebam videtur probabilius, vt Hebraeis ad preparationem integra saltem dies concessa sit.

An Hebraei 3. dies morati ad Iordanem.

Opinio Iosephi vasa liantur.

At

P. Philippi

Cronologia Testamenti

A. IV

17 a.

At verò S. Augustinus, Abulensis, Hugo Cardin. Tornicellus, Petrus, ad
 dum moram prope Iordanem extendunt, & putant aliqui Iosue horam
 fore lapsum, quando fixis in Setim tabernaculis prædixit futuram por-
 tum Iordanis traiectionem. Verùm neque hunc lapsum Iosue notum, ne-
 falsitatem aut obscuritatem Græcæ ac Hebraicæ editioni impingere
 maximè cum textus Latinus eo sensu accipi possit, quem iam auctori-
 citati tradunt, & quo similes loquendi formulas interpretatur S. Augu-
 lo capite xi. Geneleos extremo laudatus.

Explicatur
 textus La-
 tina.

3. Possunt etiam ista verba Latinæ versionis, *morati sunt ibi* traiectionem
 telligi, ut particula *ibi*, non solum ad Iordanem, sed etiam ad Setim
 quia cum proximè in eodem versiculo fiat vtriusque loci mentio, senten-
 test, illos *in Setim & Iordanis ripa moratos esse tribus diebus*, quos ante
 transitum Iosue designauerat, cap. i. v. 11. Non est igitur, quod Noua
 gatam editionem, hoc loco, carpant, tanquam ab Hebræo & Græco
 crepantem: etsi enim in verbis nonnulla videatur esse differentia, in
 men sensum omnes editiones facile reducuntur.

C A P. I I I. Iosue v. 2.

Die 3. id
 factum.

Quibus evolutis, transferunt praefores castrorum medium &c. hoc est, ter-
 trium dierum, qui ab indicta in Setim profectioe iam penè effluxerat
 pe die nona mensis primi, à meridie pridie traiectionis praefores pro-
 modo in traiectu procedendi monuerunt, ut præter alios bene nota-
 tur Sa, Mariana, Salianus, Bonfrerius: ac proinde hîc eo sensu reser-
 luti dicuntur, quo dies octo consummati, quando Christus est cruci-
 Lucæ 2. v. 21.

QVÆSTIO I.

Vtrum hoc capite temporis ordo seruetur.

Sententia
 S. Augusti.

1. S. Augustinus q. 3. ex eo, quod Sacerdotibus & Levitis modus præ-
 tradatur, deducit columnam nubis, quæ solebat castris mouenda
 dare, & iter ostendere, non amplius comparuisse, ac idcirco factum
 dum illud de quo cap. i. ver. 11. ex humana dispositione à Iosue præ-
 relatum, in Setim contigisse. Mortuo enim Moysi, desijt columna
 indicare, & sic opus erat nouam castrorum mouendorum rationem
 Hoc modo versiculi 2. 3. 4. quasi parenthesi includerentur, & præter
 quod istis versiculis continetur, habitum fuisset in Setim, cum Iosue
 quæ hic v. 1. 5. & sequentibus describuntur, eo ordine, quo narratur.

Opinio
 Caietani.

2. Caietanus ea quæ ver. 2. 3. 4. habentur ad diem 10. Nilam

pinatur, indictioni vero sanctificationis, ad diem præcedentem, qua ad ripam Jordanis ventum erat, cætera eo ordine narrari, quo gesta sunt, ita, ut solus 5. versiculus non suo loco positus sit.

1. Masius hunc locum valde turbatum esse iudicat. Nam est vero *similimum*, Opinio Masij. inquit, que à versu septimo ad decimum quartum vsque narrantur, ea omnia esse a Deo prius quam ista edicta, qua tertius versu vltimus & quartus continent, promulgarentur. Dico creditibile esse Iosueam primum à Deo certiore esse factum de transmittendi fluminis ratione, ad quod versu 7. & 8. explicatur. Deinde verò ipsum, quam à Deo acceperat traiectionis rationem eam populo patefecisse, ut memorare videntur versiculi nonus, 10. 11. 12. 13. ac tum demum esse populo edictum, ut simul atque viderent præferri sibi Arcam, sequerentur, ut habet 3. & 4. versiculus. Mox in ipsos esse sacerdotes, sublata Arca præire populo, quod 6. versiculus narrat, atque deinceps eam succedere narrationem, que versu 14. inchoatur. Hæc ille, quæ non probo: bene tamen subiungit, quintum versiculum, non ad decimum diem mensis Nisan, quo in Chananaeam traiectionem est, sed ad nonum pertinere.

4. Lyranus hic, Tostatus, Serarius, Tornielius, Salius, Bonfrerius, etsi in quibusdam temporum minutijs inter se dissident, in genere tamen vnanimes Opinio ceteris probabilior. docent hoc capite, eo ordine res proponi, quo gesta sunt, excepta parte posteriore versiculi sexti, ut nempe prius migratum fuerit è Setim quam per præcones ordo & modus progrediendi ediceretur vers. 2. Tum pridie traiectionis facta fuerint, quæ v. 5. & priori parte v. 6. referuntur. Quod verò ibidem de Sacerdotibus additur, qui iussa complentes tulerunt, & ambulauerunt ante eos, certum est per prolepsin inseri, ut significetur hunc incedendi ordinem, fuisse suo tempore postea diligenter obseruatum. Inde quæ vers. 7. & seqq. memorantur, ad diem traiectionis referenda sunt, ut indicat particula *hodie*. Quam doctrinam omnino tenendam arbitror: siquidem nisi aliud probetur, ordo temporis in sacrarum librorum contextu seruari censetur.

5. Ad ea, quæ occasione S. Augustini numer. 1. allata sunt bene respondet Ad sententiam S. Aug. Serarius Iosue 3. q. 3. *primò* ex nullo textu probari posse Nubem mox ab obitu Moysi destituisse, *secundò*, vero tamen similis videri, non amplius comparuisse. *Tertiò*, in itinere ex Setim ad Iordanis ripam, præter Israëlitarum aliquos, nullum ducem fuisse. Cum enim longas moras in Setim traxissent, non est dubium, quin plerique ad amnem, non nisi 60. circiter stadijs distitum excurrerint, & sic viam illam apprimè exploratam habuerint. Huc spectant, quæ idem auctor, ibidem q. 2. refert, ex Lyrano Iosue 1. lit. u. nimirum, falsam de Iordane post triduum traiectionem prædictionem, non esse tribuendam: hoc enim nimirum à Dei bonitate & proposito alienum fuisset, ut quem vellet apud Hebræos tanquam alterum Moysen gloria & auctoritate præstantem, eum statim

Quasi. Chron. P. 2.

b

in

P.
Philippi

Chronologia
Testamenti

A. IV

17

in principio sui principatus, tam turpiter errare pateretur, in te præferretur, tam solemniter totis Israelitarum castris promulgata. Negandum igitur verficulos 2. 3. 4. capituli tertij, vilo modo de Setim intelligendos esse ad hanc viciniam, quò ex Setim migrarant Israelitæ, referendi sunt.

Adopin.
Cant.

6. Negari pariter debet Caietano præconium de modo & ordine, Iordanis alueum incedendi, die 10. mensis Nisan factum esse. Ratio ista sciendorum castrorum populo pridie promulgata fuerat, quam Deus loqueretur: *hodie incipiam te exaltare*. Sic verficulus quintus cap. 3. suo loco non est.

AdMasit.

7. Quæ ab Andrea Masio ingeniosè excogitata sunt, rationem neam non proferunt, quæ neglecto temporis ordine, & abrupto in his historica filo, nos ad tot anticipationum & recapitulationum anfrangat.

CAPVT III. IOSVE v. 5.

Dixitque Iosue ad populum: *sanctificamini: cras enim faciet Dominus inter nos et eos*. Ex hac voce *cras*, intelligimus hæc dicta fuisse die nono mensis Nisan, quam trajiceretur Iordanis, sub finem trium dierum post quos Iosue cap. 5. fluvium trajiciendum prædixerat.

QVÆSTIO II.

Quot dies à missis exploratoribus usque ad Iordanis transitum effluxerint.

1. Opinio.

1. S. Augustinus in hunc librum, q. 2. tradit Iosue prius imperasse committi, quam exploratores expediret, hos à Rahab dimissos triduo in castris latuisse, & sic videri quattuor dierum suæ expeditioni impendisse. *Inde, neque se, neque eam nunciaverunt, quæ circa illos gesta fuerant, promouit Iosue cum populo, quæ erat, diluculo*. Addit, ibi populum rursus admonitum, ut post triduum se pararet transire Iordanem: iuxta quam supputationem septimo circiter die, cepta exploratione transitus Iordanis accidisset.

2. Opinio.

2. Tostatus Iosue 2. q. 57. vult exploratores hæsisse in montibus dies post noctem, qua ex hospitio Rahab discesserant: deinde cepit ait post exploratorum reditum in Setim, indictam per præcones castrorum præparationem, die sequenti, castra ad Iordanis ripam admontem se, ibi die illa & duobus sequentibus mansisse, quarto die transire Iordanem. Sic non citius, quam octavo die, à discessu exploratorum Iosue trajecisset.

3. Torneilius cenfet *prima die* Nisan Deum Iosue ea locutum, quæ cap. i. vsque ad versum 9. inclusiue memorantur, eadem die exploratores Hierichunta venisse, triduo deinceps in montanis latitasse ac demum *die quinta* ad vesperam rediisse, die sexta indictam præparationem, & cætera cum Hebræis acta, quæ Iosue 1. à versu 10. vsque ad finem capituli describuntur. Eadem die castra mouisse è Setim, & aliquam itineris partem, Iordanem versus confecisse: *die septima* propius ad Iordanem accessisse, ibi triduo mansisse, computata die sexta, qua è Setim discesserant. Euolutis tribus diebus Dominum dixisse ad Iosue: *hodie incipiam exaltare te coram omni Israél.* Iosue 3. vers. 7. Eadem die, *nona* Nisan traiectum Iordanem, ac *die tandem decima* ascendisse populum de Iordane, Iosue 4. v. 19.

4. Serarius Iosue 2. q. 5. de exploratoribus sic scribit: Ierunt *die mensis Nisan secundo* Hierichuntem, & inde vesperi exierunt, cæperuntque in montibus desciscere, & inde ad sequentem *diei tertij* vesperam, dies vnus fuit: inde ad *quarti diei* vesperam dies secundus, inde ad *diei quinti* vesperam dies tertius, & cum vel statim, vel manè *die mensis sexto*, siue die ab ipsorum abitu quarto redeunt. *Die mensis septimo* facta est promulgatio. Eodem *die & secundo octauo* præparatio: *die nono* abitus ad ipsum Iordanem, & is tertius præparationis dies erat, *die decimo* transitus per Iordanem. Addit, posse etiam dici, vesperum illum *diei secundi*, fuisse primum diem latendi, *diem tertium* fuisse secundum latendi, *diem quartum* inchoatum, fuisse tertium latendi, eundemque diem redeundi, vt existimant Hebræorum aliqui & Masius, vel *quinto die* rediisse *die sexto* factam promulgationem, eundemq; *diem sextum* fuisse primum præparationis, *diem septimum* secundum, *diem octauum*, tertium, & *die nona* itum ad Iordanem, *decimo* transitum per amnem.

5. Salius an. m. 1584. num. 5. vult exploratores *primo die* mensis Nisan Hierichuntem venisse, *secundo* ibi in perlustranda vrbe substituisse, *tertio*, *quarto*, *quinto*, in montanis latuisse, *sexto* ad suos reuertisse, *septimo* factam promulgationem, eodem & secundo *octauo* præparationem, *die nono*, qui tertius præparationis erat, ventum ad Iordanem, *decimo* transitum per amnem.

6. Bonferrius Iosue 2. v. 1. ait minimum 4. dies isti exploratorum expeditione concedèdos esse, vt planè fiat verisimile, *quinto* vel *sexto die* Nisan ad Iosue reuertisse. Equidem de diebus quibus ista Hierichuntina lustratio expedita fuit, nihil ausim certo affirmare. Mihi in primis valde probabilis videtur ea ratio, quam Serarius priori loco proponit: nec tamen video, quid efficaciter oppositum fore prædixerat, ijs assentior, qui hosce à die septima Nisan ordiuntur, & decimam eiusdem mensis traiectui consecrant.

p.
Philippi

Chronologia
Testamenti

A. IV

17

IOSVE IV. v. 19.

*Transitus
Jordanis
die 10. Ni
san.*

1. **P**opulus autem ascendit de Iordane, die decimo mensis primi, hoc est, è Iordane ad ulteriorem ripam euasit, siue quod idem est, Iordanem transiit, eodemque die Hierichuntem versus agmine facto contendit, vique ad Iericho, la, vt authores vnanimi consensu interpretantur. Lyranus, Malus, Serapion, Menochius, Bonfrerius hic, Abulensis, q. 21. §. Decima die, Ado, Salianus, uius &c. contra Torneillum, qui pridie Iordanis transitum notat. Neque vigeat vox *ascendit*: siquidem hic vers. 16. 17. 18. Latini & Hebræi voce vtuntur, vt significant Sacerdotes, qui stabant in Iordanis medio, ad ripam transisse. Septuaginta autem verbum Hebræum $\eta\eta\gamma\alpha\lambda$, id est, $\eta\eta\gamma\alpha$, modò $\eta\eta\gamma\alpha$, modò $\eta\eta\gamma\alpha$, hoc loco reddunt, & bene: quia reuertens Iordanis alueo egrediens vertus Iericho ascendebat.

*Anno M.
2954. ante
Chr. 1477.*

2. Quoto anno mundi, vel ante æram Christi, Hebræi transiit in terram promissionis adierint, indicauit Deuter. ultimo, num. 9. eodem anno ante Christum hoc accidit, quo, è viuis Moyse excelsit, qui fuerat 1457. cyclo Solis 9. lit. Dom. D. C. cyclo Lunæ 8. lit. Equationis E. Epiphania Sic initium Nisan commodè incidit in diem 10. Aprilis, fer. 7. Agnus Paschalis immolatio in 23. eiusdem ad vesperam fer. 6. Petauus anno ante Christum Epocham 1491. Iordanis transitum signat cyclo Solis 3. Lunæ 12. quo bene addit Hebræos siccatam amne transisse, in terram promissionis diebus 12. fer. 2. Agnum Paschalem mactasse x. eiusdem fer. 6. Serario Iosue q. 2. in fine, est hic annus mundi 2490. ante Christum 1705. Salianus niello, mihi, est ann. m. 2584. Bonfrerius, (Iosue 4. v. 19.) notat 2799. annum promissionis factæ Abrahamo ponimus 75. ætatis ipsius: Bonfrerius tem 70. duntaxat.

CAP. V. IOSVE v. 3.

Circumcisio in Galgais ante Pascha.

Circumcidit filios Israel in colle præputiorum. Sethus Caluissius an. m. 2499. ait sibi videri, actum circumcisionis, post Pascha institutum, præterea tem eius narrationem, vt ratio reddatur nominis Gilgal. Sed Caluissius cinari bene prædocuit Tostatus hic q. 5. Serarius q. 4. quibus suffragantur, & Bonfrerius in hunc locum, Torneillus ann. m. 2584. num. 1. Salianus num. 68. Petauus loco citato, & è Sectarijs Capellus ann. m. 2543. quod tradunt, mox à Iordanis transitu, ante Paschatis celebritatem, Deuter. sumptam esse circumcidendi consuetudinem, longo tempore in deserto missam. Rationes varias authores iam laudati, ac in primis Serarius 1. Quia cessabat causa, ob quam præceptum de circumcisione datum in superioribus annis in deserto non fuerat obseruatum, & sic eius obseruatio

obligatio vrgebat. 2. Quamprimum in terram promissionis Hebræi pedem intraverunt, æquissimum fuit, vt lex Mosaica, quoad eius commodè fieri poterat, & ritus illius ac cæremoniæ in viridi essent obseruantia. Fundamentum autem omnium erat circumcisio, iuxta illud ad Galatas 5. v. 3. testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ legi faciendæ. 3. Instabat tempus Palchæus & Agni immolandi, qui à nullo comedi debebat, nisi circumciso. Exodi 12. v. 44. & clarius, v. 48. Si quis autem circumcisus non fuerit, non vescetur ex eo. Eadem lex erit indigenæ & colono, qui peregrinatur apud vos. Plures rationes si placet, vide apud Serarium.

1. Sed nunquid vna dies tot millibus circumcidendis satis fuit? Triduum hanc cæremoniam tenuisse autumat Abulensis, q. 4. nempe diem 11. 12. 13. mensis Nisan. Serarius autem, Salius, & alij, meo iudicio probabilius, censent non solum vno die, sed paucis horis negotium istud expediri potuisse. Quotquot enim ante annos 40. circumcisi fuerant, hoc vndecimo die primi mensis infinitam penè aliorum multitudinem signo circumcisionis insignire poterant: quin etiam fieri potuerit, vt matres suos paruulos circumciderent, quod quondam Saphora Moysis vxor fecisse legitur, Exodi 4. v. 25.

Facta die uno.

CAP. V. IOSVE v. 6.

Per quadraginta annos. Græca pleraq; habent: quadraginta & duos annos, quana lectionem retinet S. Augustinus q. 6. in Iosue. Quadraginta, inquit, & duobus annis conuersatus est Israel in deserto Madbarich &c. inciderat nempe hic S. Doctor in vitiosa exemplaria. Qua de re, sit,

QVÆSTIO.

Quot annos populus Israeliticus fuerit in deserto?

1. Certum est Hebræos, anno illo, quo ex Ægypto migrarunt, sub initium mensis tertij venisse in eam partem Sinai, quæ est iuxta montem sanctum cuius in vertice lex data est, vt his verbis clare consignatum habemus Exodi 19. v. 1. Mense tertio egressiois filiorum Israel de terra Ægypti in die hac venerunt in solitudinem Sinai. Vbi Moyses cum bis montem ascendisset, & iussu Dei populus lauiserit sua vestimenta, scilicet in diem tertiam, quæ futura erat sexta eiusdem mensis ad legem accipiendam compararunt. Vt ex illo cap. 19. Exodi constat, & ibidem declarati.

A. 1. Exodæ ventum ad Sinai.

Ibidem: nisio annu 2. adhuc

2. Certum est secundò. Hebræos ibidem adhuc moratos mense primo anni secundi ab Exodo. Nam locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, anno secundo, fuerunt postquam

b 3

postquam

P. Philippi

Chronologia Testamenti

A. IV 17

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

postquam egressi sunt, de terra Aegypti mense primo, dicens: faciant filij Israel Numer. 9. vers. 1. Eisdem ibidem initio mensis secundi adhuc habitabunt in tabernaculo foederis, prima die mensis secundi, anno altero egressionis egypto.

Quando indermi-grauerint.

3. Tandem die vigesima huius secundi mensis & anni inde mox ad 13. mansionem sepulchra concupiscentia dictam. Anno secundo, mense secundo prima die mensis, eleuata est nubes de tabernaculo foederis, profectique sunt filij Israel, cubuit nubes in solitudine Pharan. Numer. 10. vers. 12. Quod repetitur vers. 16. De solitudine Sinai egressi venerunt ad sepulchra concupiscentia. Inde per Roth, ex Haleroth versus Cades-Barne, in Rethima. Numer. 11. v. 34. & 29. Deuter. 1. v. 20. & Iosue 14. v. 7.

Ex Rethima exploratores missi A. 2. Exodi. Ratio dubitandi.

4. Certum est tertio, missos esse de Cades-Barne, siue Rethima viros, qui terram promissionis explorarent, tempore quo iam non qua vesca possunt. Numer. 13. vers. 21. fluente vt omnes censent anno 2. Cum autem exploratores exactis 40. diebus reuersi turbas in concitassent, in eam pœnam incurrerunt, vt nullus eorum ex eis sue & Caleb, nec vllus murmuratorum vigesimum ætatis annum transgressus terram promissionis ingrederetur. Tunc in eos diuinitus culum sic innotuit: Filij vestri vagi erunt in deserto annis quadraginta, & propter fornicationem vestram, donec consumantur cadauera patrum in deserto, iuxta mare quod quadraginta dierum, quibus considerasti terram: annus pro die imputabitur. Et ab his & ab aliis quibus recipietis iniquitates vestras Num. 14. v. 33. Quibus verbis potestatem dedit quibusquisque Hebræos post terram lustratam debitas suæ malitiæ pœnas. Atque hæc quæstio in deserto luisse, in quo iam altero anno peregrinabantur, inde integram eorum in deserto moram fuisse vsque ad annum quæstionem ductam.

Conclusio.

5. Verumenimvero certa, ac indubitata Chronologia ab egressu Hebræorum de Aegypto vsque ad ingressum in terram, quadraginta annos taxat minus quinque diebus interponit. Erat enim Moyses triginta annorum, & Aaron octoginta trium, quando locuti sunt in monte Sinai. Exodi 7. vers. 7. nempe imminentibus plagis Exodum parantibus. Aaron autem mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum ex Aegypto se quinto prima die mensis, cum esset annorum centum viginti trium. Numer. 33. vers. 38. Moyses autem, cum eodem anno quadragesimo, à prima die mensis decimi Deuteronomium Hebræis tradidisset sub finem eiusdem anni, cum esset 120. annorum, Deuteron. capit. vltim. vers. 5. Vnde sæpe inculcat, filios Israel in deserto quadraginta annos translegisse.

teron. 8. vers. 2. & cap. 9. vers. 5. Amos 5. vers. 25. quod repetitur Actor. 7. vers. 42. & alibi. Ne quis autem putaret hęc poni rotundum 40. annorum numerum, neglectis biennij circiter minutijs facer textus exacte tempus signatur, quo Aaron imminente Exodo Pharaonem adijt, & quo viuendi finem fecit: cum nimirum esset 123. annorum, e quibus si detrahantur 83. quos ante Exodum transegerat; remanebunt 40. ab exitu de Aegypto ad ingressum in terram computandi. Dixi minus quinque diebus; constat enim egressum de Aegypto contigisse die 15. Nisan: transitum vero Iordanis, & ingressum in terram decima die eiusdem mensis. Iosue 4. vers. 19.

6. Quomodo igitur Deus, post Iustratam anno 2. Exodi terram, prędixit fore, vt Ius Israel, in deserto 40. annis pęnas suę pręuaricationis darent? Resp. non quod istos omnes 40. annos pęnę durauerint; sed quod vsque ad finem illorum 40. annorum extenderentur; vt in simili diximus, Genes. 12. vers. 2.

CAPVT V. IOSVE V. II.

1. Et comederunt de frugibus terre, die altero azymos panes, & polentam eiusdem anni. Hanc alterum diem nonnulli intelligunt, quintum decimum, quo quadraginta annos de Aegypto exierant Hebręi, mactato primo die & absumpto agno Paschali. Ita Tostatus Iosue 5. quęst. 67. Arias, Martini, Tornellus numer. 12. Caluissius, quibus aliquos Rabinos adiungit Serapianus. Alijeum diem alterum interpretantur sextumdecimum, vt Serarius in quęstion. 4. cum pluribus Rabinis & Thalmud Babylonio in Massechet Hosana. Idem insinuat Lyranus in hunc locum lit. p. & clarę docent Salianus numer. 81. ac Bonfrerius hic. Masius fatetur sibi incertum vtra harum sententiarum sit verior, ac proinde rem in medio relinquit. Emmanuel Sa. post die inquit Pasche, id est, postquam obtulisset primitias Domino.

Quando Iosue nonazymos panes comedit.

2. O. inio.

2. Posterior hęc interpretatio mihi probabilior esse videtur: cum aliud non constet, credendus est Iosue, sicut in Circumcisione ante Pascha; ita tempore Paschatis, tum in pane azymo, tum in esu noui frugum, legem exacte obseruasse, quę fruges nouas verabat, antequam die 16. manipulus offerretur, iuxta illud Leuit. 23. vers. 14. Panem & polentam & pulres non comederis ex segete (Iubaudi nouis) vsque ad diem, qua offeretis ex ea Deo vestro. Pręceptum est semper in generationibus, cunctisque habitaculis vestris. Hinc bene Lyra-

Conclusio.

p. Philippi

Chronologia Testamenti

A. IV 17

Lyranus l.c. notat, in solemnitate Paschali solitam fieri oblationem de nouis è manipulo excussis, & de ralis, inquit, poterat comedere populus, primitia erant oblata. Idem ex eo colligitur, quod Paschæ solemnitas dies 15. Nisan. Mense primo, decima quarta die mensis phase Domini erit, & quinta die solemnitas. Numer 28. vers. 16. & Leuit. 23. vers. 5. Altera verò dies festi chalis in Scriptura appellatur dies 16. qua manipuli fiebat oblatio. Numer 23. vers. 11. & 15. Atqui hoc loco Hebræus & Græcus discretè habent, & ediderunt de frumento, siue frugibus terra, postridie Paschæ, & azyma, & polenta, ut 70. vertunt, noua, id est, nouas fruges, siue ut aliqui interpretantur, cas nouas tostas. Cum igitur postridianus dies Paschæ sit decima Nisan; ad hanc diem esum nouarum frugum, de quo hic versiculus dicitur, rendum puto.

Declarat
tur.

3. Quare optimè ex Serario hunc rerum gestarum ordinem fuisse Salianus, ut die 14. ad vespèram ederent Israëlita agnum Paschalem, & azymos panes, vel ex manna confectos, cui fermenti nihil erat, & ex vetustis frugibus, ut est in versione Vatabli & Ariæ Montani, siue de partibus, siue è regione trans Iordanem delatis. Huiusmodi autem azymos panes illum vespere illo, sed sequenti etiam die decimo quinto vsi sunt. Die decimo sexto, è collectis spicis virentibus factus est primitiarum manipulus, que ex lege oblatas, mox eodem die de istiusmodi nouis frugibus factus lentas. Hæc ibi.

I OSVE V. v. 12.

Quæstio
An sta-
sim ab obi-
tu Moysi.

Defecit que manna, postquam comederunt de frugibus terra: nec vsi sunt illo filij Israel, sed comederunt de frugibus presentis anni terra Chanaan. Hebræus habet: cessauit manna postridie, cum ederent illi de frumento terra: neque postquam filij Israel manna, & comederunt de prouentu terra Chanaan in illo anno. Idem habet, nisi quod illud verbum Hebraicum beochlam, per à tò βεβραχβρα postquam comederunt, & terram Chanaan vocat Phœnicum.

1. Quæritur hic quando manna cessauerit? Rabinorum aliorumque Olam cap. 10. volunt mortuo Moysè, manna amplius non deciderit, & Hebræos nihilominus eo pastos, quousque fines terræ Chanaan attingerent, id figmentum videtur: manna enim quo Israëlita vescerentur, non vnus diem, nisi esset sabbatum, seruarietur, mox vermibus scateat, & putrescere incipiebat. Exodi 16. vers. 20. Deinde triginta diebus postquam Moyses excessus ingressum in Chananitidem præcessit, ad quædam cælesti illo cibo victitarunt Hebræi, ibid. vers. 35. Non autem est re-

tantam mannae copiam sub Moysis obitum depluisse, quae populo in tot dies nutriendo satis esset: rem enim tam admirandam sacra scriptura non claret. Denique verbum Hebraeum Schabat quo manna cessasse dicitur, significat non pluuiam duntaxat, sed ipsum manna postridie Paschae, defecisse.

2. Afferendum igitur pluisse more solito manna post Moysis obitum donec filij Israel in Chananitidem peruenirent, vt dicitur loco Exodi iam allegato, & frugibus terrae illius vescerentur, vt hic narratur. Sed quaestio superest, vtum illo ipso die 10. Nisan, quo populus Iordane traiecto terram promissionis ingressus est, mathematicè; an verò moraliter loquendo, circa illud tempus manna subtractum fuerit.

3. Saliarius numer. 86. putat non posse assignari diem, quo cessauit manna depluere, sed tunc deperum cessasse, quando Israelitae habuerunt de frugibus terrae siue praesentis, siue potius praecedentis anni, vnde viuere sine manna possent, quam in sententiam laudat S. Augustinum, quaest. 62. in Exodum & Origenem hom. 2. in Iosue, qui aiunt, inquit, manna cibus Israelitis ademptum statim atque Iordanem transierunt.

4. Mafius textum Hebraeum & Graecum, vbi manna postridie cessasse dicitur, interpretatur, vt *postridie*, quod hoc & praecedenti versiculo habetur ad eundem diem referat disiunctiue, nempe 15. aut 16. mensis Nisan.

5. Tostatus Iosue 1. q. 68. ait altero die post Pascha scilicet 15. Nisan manna defecisse, & paulo infra, *quinque diebus solum durasse manna, postquam Israelita transierunt Iordanem*. Et cap. 2. q. 58. *cessauit manna die 15. mensis primi anni 41. ab exitu de Aegypto*. Quod ibidem repetit q. vltima. Denique cap. 5. q. 67. *cessauit manna die altero post celebrationem Paschae*.

6. Serarius ex Vatabli & Rabinorum sententia contendit manna defecisse die 17. Nisan, postridie scilicet eius diei, quo primitiarum manipularum oblatio. Quod ex textu Hebraeo confirmat hic vers. 12. vbi non dicitur postridie Paschae, vt versiculo praecedenti; sed absolute *postridie*, nempe illius diei, de quo immediate sermo fuerat. Additur in Graeco & Hebraeo; *non comedissent, vel comederent de frumento terrae*. Quandoquidem autem hoc ad comestionem illam cuius praecedens meminit versiculus, referri potest; non est, quod credamus ordinem temporis, in hac plana rerum enarratione esse turbatum, & citius manna defecisse, quam Pascha celebraretur: & nouae fruges ex praescripto legis oblatione manipuli peracta, iure communi demeti & ediposent.

7. Quibus consideratis eorum sententiae in primis assentior, qui nec citius quam die 15. nec tardius, quam 17. manna subtractum arbitrantur.

Quaest. Chron. P. 2.

c

Valde

P. Philippi

Chronologia Testamenti

A. IV

17

Valde autem placet computus Serarij, quo die 15. signat azymorum solennitatem; 16. eleuationem manipuli, cum adhuc manna horis matutinis reperiri fuisset, die denique 17. manna non amplius comparuisse. Idem tradit Hieronymus. Cum autem ex mea computatione hoc anno Paschæ solennitas Sabbatum inciderit, & manipuli oblatio in feriam primam; opinor die Dominica manna ultimo collectum, sicut ante annos 40. (si mensem demas) eadem die Dominica datum fuerat.

Sal. opin. 8. Rationes Saliani non probant tantam antiquæ annonæ copiam in bræis transito Iordane inuentam fuisse, ut sine nouis terræ frugibus manna, ante 15. diem primi mensis vivere possent. Iosue legis Memorabilissimus, quemadmodum celebrati Paschali circumcissionis ferat, ita prius manipulum altero die Paschæ offerendum curauit, quamuis in noua messis lætitiâ auderet falcem immittere: die verò 17. non solum veterum, sed etiam nouarum frugum esu, Deus tandem extraordinarium manna subsidium penitus ademit, non ijs modo, quos in eam transferant, sed & ijs qui in aduersa ripa remanserant: quia diuinitus sicut non deficit in necessarijs; ita etiam nihil frustra facit, ut Sallustianus.

Explicatur S. August. & Dig. 9. Si S. Augustinus & Origenes statim à Iordanis transitu manna cisse scripserunt, supputatione ciuili de die 16. aut 17. intelligi possunt, citatis particulam statim non reperiō. Imo S. Augustinus ait, scripsit bræos comedisse manna, quoad usque uenirent in terram habitabilem, & continuo, ut uenerunt ad terram habitabilem, destiterunt uesci manna, sed quia non transito enim Iordane significatur manna cessasse, ubi panes terra manducauerunt, uerba eandem patiuntur interpretationem, qua Serarius sacrum texendum euit. Publica illa circumcisio 11. die Nisan, ut fatetur Sallustianus facta, denda ex circumiacentibus pagis annonæ legitimum afferebat impeditum, & tamen per folium mannae auxilium desiderabat, quoad saltem saltem mitigatis uulneribus, ac lege permittente, die tandem 17. operam nis prouentum nouæ frugis pariter & antiquæ fruerentur Israëlita.

CAP. VI. IOSUE V. 3.

Quando Iericho circumcisa opinionis 2.

1. **C**ircuite urbem cuncti bellatores. Primum septem dierum, quibus Hebraei circumcisa circueuerunt Paschalem fuisse siue 15. mensis Nisan tradit Hieronymus: contra uerò in Seder Olam maiori cap. 11. sic habetur: Post Pascham secundo Nisan mandatum acceperunt de circueunda Iericho; die deinde septimo consurgentes circueuerunt urbem, sicut dispositum fuerat septies, quem fuisse dicit Sallustianus Rabbi Iosue. Huic Rabbini uera traditioni assentiuntur Serarius &

19. Bonfrerius hic, Salius numer. 96. dum aperte scribunt verosimi-
litate esse, septem azymorum dies esse prius transactos, quam Iericho circumire-
turum quia contra vnum Iosephum tortens Rabbiorum obstitit, tum quia
circumcilio paulo ante suscepta, solemnitas primi diei Paschalis, oblatio ma-
nipuli ad secundam Paschatis diem alligata, vltimi azymorum diei celebritas
id persuadere videntur. Etenim cæremoniæ hinc diebus ex lege fieri solitæ vix
cautum relinquebant temporis, quantum vrbi obeundæ sufficeret, accedente
prestitum eo sacerdotum & armatorum apparatu, quo in hoc circuitu proce-
dendum, è castris longo ordine exeundum, eodemque peracta circuitione re-
deundum erat, ne repetam vulnera circumcisorum non videri initio Paschalis
hebdomadæ perfectæ sanata.

2. Cœperint igitur Israëlitarum mandatum de Iericho circumeunda, & sese
adeam expeditione comparauerint die 22. Nisan, die 23. diluculo eos cir-
cuitus cœperint, sequentibus continuauerint, ac die tandem 29. vrbe illa potiti
fuerint. Sabbato autem muros Iericho corruisse maxima est Rabbiorum cõ-
sensio, quibus ad stipulatur Salius ad an. m. 2544. nu. 160. ad diē 29. Nisan, &
Serarius ad eod. certum putat, vt miretur id in dubium reuocari à Tostato Ios. 6.
q. 1. sub finem. ¹ Per que autem bene notant, aliquam ex hisce periodis factã die
Sabbati, liquidem hęc circuitiones septem dies tenuerunt, idque Deo auctore, ac
proinde sine vlla Israelitarum culpa, vt etiam Hebræi, Serarius, Salius mo-
nent, & Masius ex Tertulliano lib. contra Marcionem refert, *sabbato Dei opera
humana: a prohiberi non diuina: esse autem diuina, quæ Dei iussu fiant.*

3. Licet autem Serarius putet die 22. Nisan simul & mandatum de circum-
eunda Iericho datum & executioni mandari cœptum; magis tamen assentior
Salius existimanti vno die tardius hasce processiones inceptas & die 29. pri-
mi mensis finitas. Nam sicuti die secundo diluculo urbem circuiuerunt Israe-
litæ, vt hic habetur v. 12. ita credendum est eos prima die fecisse, cum pridie eius
res faciendæ mandatum accepissent.

IOSVE XIV. v. 7. & 10.

1. *Quadragesima annorum erã, quando misit me Moyses famulus Domini de Cadesbarne
vt considerarem terram. Et v. 10. Quadragesima & quinque anni sunt, ex quo lo-
catus est Dominus verbum istud ad Moysen, quando ambulabat Israel per solitudinem: hodie
quarta quinque annorum sum.*

Certum est primò. Hęc dicta cum adhuc in Galgalis castra morarentur, vt
patet huius cap. v. 6. *Secundò*, sub hoc tempus factam esse diuisionem terræ pro-
missionis, vt apparet ex contextu eorum, quæ Iosue cap. 13. & sequentibus
comentur. *Tertiò*, Calebum è Cadesbarne ad terram explorandam
missum anno 2. Exodi, vt plerique omnes disertè asserunt, & ea quidem
anni

P.
Philippi

Chronologia
Testamenti

A. IV
17^a

Conclusio:

Quando
id iussu:

De astate
Iosue.

4. Hic cor-
ta.

anni parte, qua præcoces vuz comedi possunt. Numer. 13. vers. 21. Quia
omnibus suorum agrorum possessionem adijisse, quando Caleb
negotio cum Iosue in Galgalis agebat: translatis enim postea in Silo
obiurgatur septem tribuum ignavia, *quæ necdum acceperant possessiones suas*,
18. v. 2.

Quando facta Terra diuisio. i. Opinio.
2. Ex his deducit Serarius Iosue 13. qu. 13. hanc priorem terræ diuisi-
onem in Galgalis ceptam anno à transmissio Iordane septimo: nam missio ex-
ploratorum quibus Caleb fuit anno 2. Exodo; ab Exodo ad Iordanis transitum,
iter per desertum non fuit, nisi 40. annorum, vt habet communis
sententia pronuntiata. Duo igitur ex hisce 40. detrahantur anni, inquit,
& hi 45. qui ad Calebi priores 40. iam accesserant, demantur sunt omnia.
Anno igitur post transmissum Iordanem, aditamque terram septimo, ceptam
Quam in sententiam laudat Rabbinos in Seder cap. XI. Eusebium in
Iudæis. Masium hic vers. 7. Scaligerum. Simili calculatione Torriellus
2389. num. 1. concludit, certissimum esse, diuisionem terræ ceptam anno
introitu Israelis in Terram. Est hic annus 46. completus ab Exodo, teste Calve-
Caluissius.

Refutatur.
3. Veram bene aduertit Perauius lib. 9. cap. 26. hac in re Scaligerum
constantem fuisse, & ex verbis Calebi non tam præcisam anni primi
rationem iniri posse, quin vnus aut alterius anni discrimen
queat. Nam annos inchoatos Scriptura quandoque pro completis
nec scimus, vtum ineunte anno 47. ab Exodo, an desinente terræ for-
ta sit. Vnde infert, totam de anno Sabbatico primo cõiecturam aliam
ex verbis Calebi pendere. Cui opinioni non video, quid efficaciter
possit. Lyranus enim in hoc cap. lit. m. ex verbis Calebi colligit subtra-
esse solummodo annum primum Exodi, ante quam mitterentur exploratores,
& sic remanere sex annos duntaxat, à transitu Iordanis, vsque ad diuisi-
onem terræ per Iosue. Tametsi hic auctor non satis explicet, vtum expleti
sex anni, an emergentes tantum. Abulensis autem in ca. 14. Iosue q. 6. opor-
tuit à Iordanis transitu vsque ad hæc à Calebo dicta fluxisse 7. annos non
Aegypto, sed in fine tertij mensis vel in principio quarti. Sallianus etiam an. m. 2. p. 10.
verba Calebi refert ad annum ab Exodo 46. currentem, quo pariter an-
nat distributionem terræ filijs Iuda & Iosephi destinata. Iosephus denique
5. Antiq. ca. 1. vel vtralij distinguunt 5. tradit anno belli quinto transactum
in Galgalis Siluntem promotam. Cum igitur hæc prior *καταρχία* in Galgalis
sit, ea ex Iosephi opinione vltra sextum annum ab ingressu in terram
non potuit.

Conclusio

4. Quibus perpenſis eorum rationibus ſubſcribo, qui hanc terræ diuiſionem inceptam ad annum ſextum à tranſmiſſo Iordane labentem referunt, & partem anni ſeptimi tenuiſſe putant: præfertim cum alibi eorum calculos admitterim, qui annorum ſabbaticorum ſeriem ab anno 47. Exodi auſpicantur.

5. Quæres 1. quam diu hæc ſortitio tenuerit? Septennium tenuiſſe credunt Rabini in Seder, & cum ijs Genebrardus lib. 1. Chron. Putant enim illi 17. lubilæas periodos reuolutas, hoc eſt annos 850. à terræ poſſeſſione, vſque ad exordium anni 14. poſtquam percuſſa eſt ciuitas, cuius meminit Ezechiel in iſto cap. 40. Hunc autem annorum numerum ab anno 14. ingreſſus in terram vſque ad 14. excidij Ieroſolymitani ſuis calculationibus obrudunt.

Verum hanc ſuppurationem ab iſtis ſine ratione excogitatam merito explodunt Serarius, Tornielus, Salianus, Bonfrerius, Iofue 18. verſ. 1. Nulla enim idonea cauſa afferri poteſt, cur non paucis menſibus hoc poſſeſſionis aſſignandæ negotium expediri non potuerit. Deinde hallucinantur primò, dum Templum non niſi annos 410. ſteriſſe autumant; contrarium enim ex vnanimi Chriſtianoꝝ doctrina, Chronologi & ſacri interpretes, in libros Regum, demonſtrant.

Secundò, in eo, quod caſtra in Galgalis 14. annos detineant, quibus exactis præſertim arbitrantur decimas perſolui, annos ſabbaticos & lubilæos numerari ceperunt eſſe. Iofephus loco citato, ait geometras à Iofue deſignatos, cum terram circuiuiſſent, & æſtimaveſſent, ſeptimo menſe rediſſe. Quod verò addit eos in Silo reuerſos, non cohæret veræ hiftoriæ; ſed diuiſionem Galgalæam cum Silantina confundit. Cæterum quandoquidem hæc ſortitio facta eſt ſub fine anni ſexti & initium ſeptimi ab ingreſſu in terram, cum etiam eodem anno, aut ſaltem ſequenti Tabernaculum ſit in Silo tranſlatum, vt cap. 18. dicam: non niſi aliquot menſes hæc terræ diuiſio tenuit.

6. Quæres 2. An tribui Iuda ſua ſors prius aſſignata fuerit, quam Caleb Iofue Hebronem peteret & obtineret? Affirmat Abulenſis, q. 5. & probat: quia ſi necdum iactis fortibus, eam urbem Caleb accepiffet, contingere potuiſſet, vt tribus Iuda ditionem procul Hebrone diſtanti fortiretur, & ſic poſſeſſio Caleb à contribulium poſſeſſionibus loco diſiungeretur. Hoc autem inconueniens Abulenſi videtur.

7. Origenes autem hom. 29. in Iofue: data eſt, inquit, Calebo portio ſua, priuſquam tribus ſua, qua eſt filiorum Iuda, perciperet. Cui ſubſcribit Lyranus hift. Serarius Iofue 14. q. 2. Salianus ann. m. 2589. numer. 18. & 21. quod & mihi probabilis videtur. Nam in primis hoc cap. narratur Calebi petitio cuiusque fructus, nimirum ius in Hebron Calebo tributum, deinde cap. ſequenti, totius tribus Iudaicæ ſortitio deſcribitur, nec eſt cauſa, cur putemus in harum rerum

Quæſt. 1. Reſp. 10

Reſutatur

Concluſio

Quæſt. 2. 1. Opinio affirmat.

2. Opinio negat probabilius.

P. Philippi

Chronologia Testamenti

A. IV 17

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

narratione temporis ordinem non obseruari. Adhæc cum filij Iuda in terra ne dubio fortitione ad Iosue accessissent, solus Caleb locutus dicitur, qui militiam sibi sub Moysæ ditionem obtinuisse, ne scilicet postea in diuersis tribus difficultas oriretur ratione Hebronis. Si verò non nisi post fortitionem Caleb suum negotium proposuisset, videri potuisset, non omni fortitione Hebron enim in quacumque tandem sorte fuisset, tribu Iudæ aceret, ut in huius tribus potærio contineretur, siue non: facta autem hac potærio omnis iniuriæ species vitabatur.

Adi. Opinione rationem.

8. Ad rationem Abulensis responderi potest. 1. id minime ablatum si diuina dispositione ita contigisset. Nam & Sichem ex maiore additione ad tribum Ephraim accessit, ut fateatur Abulensis infra caput Sicetiam partes aliquæ tribuum Dan & Manassis à cæteris loco distinctas, nec inde obstabat, quo minus singulæ tribus debitam sibi portionem distinctas iure fortes haberent, ut notat Serarius. Responderi potest, quod fuisse huius diuisionis periculum: cum enim promissa ditio assignaretur, lebo putat Salius hac occasione datam esse tribui Iudæ hæreditatem, ut fortitione, ne familia Caleb à reliqua tribu Iuda separaretur. Quod ex illo Iosue 15, v. 13. Caleb vero filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda præceperat ei Dominus.

IOSVE XVIII. v. 1.

Congregatiq; sunt omnes filij israel in silo, ibiq; fixerunt tabernaculum et cetera. fuit illis terra subiecta.

QVÆSTIO VNICA.

Quonam tempore translatum in Silo Tabernaculum?

Respondetur in cōmuni.

1. EO tempore terram Hebræis subiectam fuisse, saltem quoad partem, ita ut nemo in eos vim & arma pararet, indicat hic periculum, clarè quidem in Latino & Græco textu; in Hebræo commode dicitur, & terra subiecta ante ipsos, siue ad facies eorum. Ita Lyranus, Mafius, Menochius, Bonfrerius in hunc locum, Salius an. m. 2390. num. 1. dicitur finitibus hæc Tabernaculi translatio facta est.

In partibus variis supponitur.

2. At quoto anno ab ingressu in terram? Decimo quarto claudii Hebræi, quibus non aduersatur Mafius, nec Magalianus, Serarius verò hoc concordè pene omnium auctoritati ac sententiæ, ut anno à Iordani transitu quarto Silentem Tabernaculi factam existimemus: Iosue 18. q. 7. Mentio per aliquot annos interruptam fuisse terræ diuisionem, quæ scilicet instituta fuerat; horum tamen annorum numerum non exprimit.

Concluditur
147.

3. Torniellus autem & Salianus tot annorum moram in Galgalis non pa-
riantur, sed ille anno 7. introitus in terram Chanaan; hic sub eiusdem anni 7.
finem vel certè octavi initium, demigrationem populi cum Sanctuario è Gal-
galis in Silo signandam arbitratur. Torniello subscribit Bonfrerius hinc, dum
hoc factum anno altero à Galgalæ sortitione. Possissima horum ratio, &
meo iudicio valde probabilis, est, quod non appareat vlla iusta causa, cur tor-
tio ista, quam omnes, etiam Hebræi, mox vt Silunta ventum est, peractam fa-
cerent, in septennium dilata fuerit: imò non desunt indicia, quæ contrariam
coniecturam pariant. Credibile est Sacerdotes & Leuitas magno desiderio ad
decimas aspirasse, sicut & ad vrbes atque suburbana sibi ex lege debita, in quo-
rum tamen possessione venire non poterant, nisi prius reliquæ tribus suas hæ-
reditates diuisissent. Decebat, vt essent ciuitates refugij, ijs parentes, qui casu
homicidium perpetrassent: Rubenitæ, Gaditæ & dimidia tribus Manassæ do-
mum habebant, optabant primo quoque tempore audire vocem illam, qua
Iosue collaudatos tandem missos fecit: *reuertimini & ue in tabernacula vestra, &
in terram possessionis, quam tradidit vobis Moyses famulus Domini trans Iordanem.* Iosue
22. ver. 4.

4. Hæc & similes causæ sat granes fuerunt, vt Iosue septem tribus ob-
iurgaret & diceret: *Vsquequo marceitis ignauia, & non intratis, ad possidendam terram,*
quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis. Iosue 18. v. 3. Esto hæc negligenti-
a non septem annorum, sed paucorum mensium fuerit, ex quo Silunta cum
Sanctuario migrauerant. Deinde opinio Hebræorum de dilata ad annum 14.
Tabernaculi in Silo translatione tribus nititur fundamentis. *primo* Israëlitas
terram possedisse 850. annos. *secundo*, horum annorum finem incidisse in an-
num 14. ab Vrbs & Templi excidio. *Tertio*, isto anno 14. calamitatis Ierosoly-
mitanæ iubilæum incepisse, sed hæc fundamenta partim sine veritate, partim
sine partium consensu posita sunt, vt Iosue 14. v. 7. num. 6. annotaui.

Ad ratio-
nes contra-
p. 14.

P.
Philippi

Chronologia
Testamenti

A IV
17

IOSVE XXIV. v. 29.

Mortuus est Iosue filius Nun, seruus Dei centum & decem annorum. Totidem Iosue mo-
annos vixerat Ioseph, Gen. 50. v. 22. Quoto autem sui Principatus an-
no seu post Iordanis transitum mortuus sit, Scriptura silet: quo fit vt liberam
de annis Prefectura illius opinandi licentiam Scriptores vsurpent. Quot an-
nos Iosue præsuerit, ignoratur, inquit Scaliger. Quidam annos Magistratus Iosue, sunt opi-
nionibus 40. qui Othonieli adscribuntur, contineri putant, vt Lyranus. 3. Reg. 6. n. 11.
Iosue Iud. 1. q. 12. Ribera lib. 1. de Templo cap. 1. Rab. Leui apud Masium,
Sethus Caluissius, &c. Nonnulli Iosue gubernationi septenniū tantum conce-
dunt.

Iosue mo-
ratur.
Quot an-
nos præsue-
rit, sunt opi-
nionibus.

dunt, vt Adrichomius. Aliqui 8. aut 9. annos, vt Mercator: aliqui 10. vt Canus, Arias, quibus fauet Canus de locis Theolog lib. 11. ad 12. argumentum fragatur Tornellus ann. m. 2591. num. 14. Aliqui 14. vt Rab. Mose apud rium, Petauius lib. 9. cap. 23. & lib. 13. ad an. m. 2506. Alij 17. Beda, Ioannicus, Ioannes Benedictus 3. Reg. 6. Salianus ann. m. 2600 num. 2. & de riji Hugo Brughdonus in suo concentu. Alstedius, Bucholceronum cura. Alij 18. Genebrardus, Temporarius, Tremellius, Beroaldus, H. Chytræus in suo Onomastico. Alij 25. Iosephus lib. 5. Antiq. cap. 1. esse posse videtur Caluissus ann. m. 2518. Iosua, inquit, Dux Israelitarum Imperij 25. Alij 26. Comestor, Gordonus, Bellarminus. Alij 27. Clericus lib. 1. Stromatum, Eusebius in Chron. S. August. lib. 18. ciuit. cap. 11. vita & morte Sanctorū, Fasti Siculi. Theophil. lib. 3. Niceph. Constantinus Sincellus, Gagneius, Henricus Samerius, Bibliander, Rabag. Iosua inclinat Sulpitius lib. 1. historia: De imperij Iosue tempore parum desino, quæ tamen opinio est, eum 27. annis præfuisse Hebrais. Alij 28. Seder Olam Salomon, Kimhi, Radak, Abraham Godolias, apud Serarium, quædam Masius, Iosue ultimo cap. 5. Seruiuit autem. Alij 30. Iulius Hilarion, Eusebius apud Eusebium lib. 9. Præpar. Euang. Alij 32. Veronius & Funcius Iosue naram in Compendio.

*Opinio
austorū.*

2. Probabiliorem eorum supputationem reor, qui Magistratum Iosue mortem Moyse 17. annos adscribunt: quam in sententiam relabuntur 17. annos Ahialonis prætermittunt, vt Eusebius & S. Augustinus lib. 1. cap. 22. Iosue porrò ante annum secundum remissionis obiisse, præterea tradiderunt: quod meis rationibus conuenit, quæ primum annum cum ordiuntur ab autumno anni ante Christum 1445. Principatus huius autem obitum refero ad annum ante æram Christi 1440. ab Iosue condito 2600. desinentem, aut 2601. ineuntem si non fallor: Hebraeorum Calendaria, quæ 26. die Nisan Iosue excelsum signant.

Laus Deo.